

נר לשולחן שבת

שבת חזון
גליון 414

מרת דינה בת פרנקה ע"ה
מרת חנה בת אסתר ע"ה

כתב הגאון בעל ה"שואל ומשיב": נסתפקתי בשבת חזון, שדרך אנשי אשכנז ופולין שלא ללבוש בגדי שבת, והנה הייתי סנדק בשבת זו, ונסתפקתי אם ללבוש בגדי שבת...

ונראה שאבי הבן והקרובים שהם בעלי הברית בעצמם, אפשר שמוותרים ללבוש בגדי שבת, כי ניכר שעושים זאת משום כבוד הברית. ולא יפשוטו אותם אחר הברית, דהוי זלזול בשבת. אבל בסנדק לא ניכר הדבר, שהרי גם אדם אחר יכול להיות סנדק, וכן עשיתי ולא לבשתי בגדי שבת. (ש"ת "שואל ומשיב" חמישה ל"ט)

ה"מחנה חיים" לא היה לובש בגדי שבת בשבת חזון. כאשר התמנה לרב במונקטש, שם נהגו ללבוש בגדי שבת לא יצא מפתח ביתו בשבת. (ת"ח תקנ"א ד')

אמר הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן: ב"שלושת השבועות" כל דבר הוא יותר קשה. מי שיש לו כאבים כל השנה, ב"שלושת השבועות" סובל יותר.

והסיבה לכך היא, למעשה היו צריכים להצטער על חורבן בית המקדש, ואם האדם לא מצטער על החורבן, נותנים לו שיצטער מדברים אחרים. הכלל הוא כאשר נגזר על האדם צער אי אפשר להפטר מזה! (קונטרס "בין המצרים" י"ל בימים אלו)

לפי דברי רבינו האר"י הקדוש שאדם יאכל מדי פעם חרשף כדי שיקיים בזה "וקוץ ודרדר", הנה לפחות בימי בין המצרים יבקש לאכול מהם, כי חורבן בית המקדש נאחז בסבך מעוון אדם הראשון, ואנו מצפים כי יתוקן ויבנה במהרה בימינו. (מועד לכל חי')

מהגאון רבי יעקב קמינצקי – תקנות חכמים - נמצינו למדים שהכל לפי הזמן, הצורך והמקום, ורק מכח גזירות אלו עמד כלל ישראל איתן נגד הרוחות הנושבות שבכל דור, שהשתדלו לערער על היסוד של קיום העם, ורק מחמת התקנות והחיצוקים שהנהיגו מנהיגי הדור עמדו בפרץ ולא נכשלו.

דוגמא לזה הוא חילוק המנהגים בשבת חזון - האם ללבוש בגדי שבת או לא. במקומות שהיו בני ישראל עשירים, חיו בטוב ובנחת ולא ציפו בכליון עינים לביאת המשיח - התקינו הרבנים ללבוש בגדי חול בשבת חזון, כדי שיתאבלו על החורבן וידעו שהם בגלות. ובמקומות העוני ובארצות שסבלו צרות ופגורומים וחיכו למשיח והצטערו ממילא על עיכובו - תיקנו ללבוש בגדי שבת, כדי לחזק את האמונה שבעתו יחיש בואו.

כך היה באותם שנים, כל קהילה ודרכה, אבל אחר שבעונותינו חרבו הקהילות, אנו מוצאים בעיר אחת אנשים שנשארו לפליטה מכל קצוי העולם. אז מי שלובש בגדי חול בשבת חזון אומרים לו שהוא מזלזל בכבוד השבת... ומי שלובש בגדי שבת בשבת חזון אומרים לו שאינו מתאבל על חורבן ירושלים...

אבל האמת היא שבכל קהילה המנהג היה מיוסד על הררי קודש ואין לפקפק עליו! (אמת ליעקב')

מתי המלאכים מזדעזעים, נרתתים, מתחלחלים ודוממים? בקדיש אנו אומרים 'ונחמתא', ותמוה, הרי הקדיש בא להגדיל את שמו יתברך, ועל מה הקב"ה צריך נחמה!?

בגמרא מובא אודות אותה בת קול שמנהמת כיונה ואומרת 'אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות ... ולא זו בלבד, אלא בשעה שישראל נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונים 'הא שמיה הגדול מבורך' הקב"ה מנענע ראשו ואומר 'אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם'. אומר רש"י שזה אשרי של עצב - 'אשרי הזמן שהיה קילוס זה בתוך בית המקדש'. (ברכות ג.)

הסבר הדברים מובא באריכות ב"מחזור ויטרי": כששומע הקב"ה שישראל מערימים להזכיר לפניו את השבועה שנשבע על עמלק לאבד זכרו, ומזכירים אותו בלשון שבח, מיד אומר 'אשרי המלך, אוי לבנים שגלו משולחן אביהם, ואוי לו לאב ... ועל כן רב העצב למעלה באותה שעה.

וזהו שאנו אומרים בקדיש "תושבחתא ונחמתא", שצריך הקב"ה תנחומים על הצער הזה שהוא מצטער לאחר ענייתם! (הל' שחרית ט' מ"ח - יש"כ לידיו הרה"ג רבי מ"ה)

בבין המצרים אין ללכת יחידי מארבע עד תשע שעות. (ארוח תקני"א י"ח)
אמר הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן שאם הולך לדבר מצוה אין צריך להזהר בזה. לדוגמא, גם ההולך לקנות אוכל, הוא צורכי מצוה, כי אדם צריך לאכול כדי שיוכל ללמוד. ויש להזהר רק שלא ללכת סתם.
(קונטרס "בין המצרים")
יש שכתבו שגם לצורך מצוה יש להזהר בזה. ("וילקט יוסף" ח"ט ועיי"ש)

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב אמר שדברי השו"ע הללו נאמרו על הליכה במקום מבודד, ולא במקומות ששכיחים בהם אנשים או כלי רכב.

היום לא חוששים לדין זה, שעל זה קיים 'שומר פתאים ה'. אך יש להזהר שלא ללכת למקום סכנה בימים אלה. ("אשרי האיש" ח"ג)

מתוך דברי הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן

הזמן של "בין המצרים" הינו זמן מסוכן, ולכן אפילו דברים שבזמנים אחרים אינם נחשבים למסוכנים אין לעשותם בימים אלה. לדוגמא, לעבור ליד קיר נטוי אסור כל השנה, אבל להכות את התלמידים אסור רק בין י"ז תמוז לט' באב כי זה זמן מסוכן.
וצריך להבין, הרי בדרך כלל אין יסורים בלא חטא, אם כך איך יכול להיות שאדם יענש בלי חטא?!

על כרחך שיש חטא, אם כך מה ההבדל בין ימים אלו לשאר ימות השנה, בשלמא העובר ליד קיר נטוי מעיר עליו קטרוג, שהכניס את עצמו למקום סכנה, אבל דברים כמו הכאת התלמידים אינם סכנה, והראיה שבכל השנה לא צריך להזהר לעשותם, אם כן למה עכשיו צריך להזהר?

אלא יש זמנים בהם תובעים את כלל ישראל יותר מזמן רגיל. תובעים מאיתנו להתרום, שנוכל להגיע למצב שיהיה בית המקדש, שנהיה ראויים להשראת השכינה!

הנה בזמננו ענין האבלות על חורבן בית המקדש רפוי מאד. **כוונת חז"ל** בהלכות אבלות של הימים הללו היתה להרגיש את האבלות בלב. איך זה אפשרי? ככל שדרגתו הרוחנית של האדם גבוהה יותר, כך יש לו יותר שייכות להרגיש את צער השכינה.

'כל שאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה'. - דרגת השמחה שלו תהיה כפי דרגת האבלות!
(ימלא פי תהלתך")

העיר האדמו"ר מצאנז: בשמחה מצינו שאין מערבין שמחה בשמחה, לעומת זאת בפורענות מצינו, אדרבה כפי שרואים בקינות שהגם שמתאבלים ומקוננים על חורבן הבית, מוסיפים לקונן על עוד גזירות, דוגמת מסעי הצלב, ת"ח ת"ט, אבלות ישנה וגם חדשה!
(בעת ניהום אבליים ז' אב תשס"ט "בצילא דמהמנותא" עקב תשס"ט)

ברגעים שלפני הלווייתו של הגאון רבי יהושע ישעיה נויבירט שאלתי את הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א לפשר ענין זה. ואמר: 'אנו לא רוצים להוסיף ימי פורענות, כמובא בקינות לט' באב, ואילו בשמחה אנחנו רוצים שיהיו הרבה ימי שמחה.'

מצווים אנו להודות להקב"ה על הטובה שעשה לנו, לכן אנו מודים על כל טובה בעצמה.
(נר לשולחן שבת")

זכרני ששמעתי מרבינו בעל "תרומת הדשן" כמה פעמים שסיפר את המעשה מהגזירה בוונה, ה' ינקום דמם לתלמידיו הזקנים, ורוב פעמים היה בט' באב, והמשכיל יבין! ("לקט יושר")

אמו נהרגה בגזירה זו, בה נשרפו מאות יהודים. בה נאנס לשמד בן דוד רבינו, בנו הקטן של רבה של וינה רבי אהרן, והוא לא חזר ליהדותו גם לאחר שגדל.
(שם, שו"ת מהר"ל החדשות קס"ו)

הגאון בעל "מחצית השקל" לא היה שומר את ספר הקינות, אלא קנה כל שנה מחדש. אחר אמירת הקינות היה מניחו בבית הכנסת, הפקר, שאם היה שומרו לשנה הבאה נראה כאילו מתייאש מן הגאולה.
(תו"ח תקני"ט ב')

ביאר הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי מדוע סיבבו מן השמים שתהיה חזרתם של מרגלים בליל ט' באב דווקא?

הובא בזה שבלילה הזו התאבק יעקב עם המלאך וניצחו. על כן לילה זה מסוגל לנצח את המבקשים להסית ולהסיט את עם ישראל מדרכו. משום כך נסתובב הדבר שהמרגלים שבו בלילה הזה, אולי הזכות הזו תעמוד להם, ויתגברו על יצרם ולא יחטאו בהוצאת דיבה.

אך למרבה הצער לא זכו, ואדרבה, עוד חיזקו את כוח הטומאה בלילה הזה, על כן נקבעה בכיה לדורות.
(תורת מהר"י ז')

הצדיק רבי רפאל מברשיד היה רגיל להתעסק בהבאת שלום, בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. פעם הלך בעצם יום ט' באב לבית אחד לעשות שלום בין השכנים, שהיתה קטטה ביניהם. שאלוהו, כלום אי אפשר לדחות את הדבר לאחר ט' באב...

השיב רבי רפאל: "בית המקדש חרב בעוון שנאת חינוס, לפיכך ביום החורבן עלינו לעסוק בהבאת שלום!"
(ספורי חסידים")

אדמו"רי לעלוב נהגו שלא לפקוד את הכותל המערבי ביום ט' באב, והיו באים אל הכותל במוצאי התענית ומקדשים את הלבנה, וטעם נתנו לדבר, שרוצים הם להיות בין המנחמים!

האדמו"ר הצדיק מריבניץ נמנע מלבקר בכותל המערבי בגלל אותם האוסרים בשל היותו שטח כבוש על ידי השלטון הציוני.

בהגיעו לבקר את רבי משה מרדכי מלעלוב בירושלים שאלו הרבי: "כבודו כבר ביקר בכותל המערבי?" השיבו הרבי מריבניץ: "נמנע אני מללכת לשם". "מדוע?" התפלא הרבי. "שמעתי שאומרים שאסור ללכת אל הכותל המערבי" השיבו.

"אכן צודקים הם - החזירו הרבי - 'ללכת' אל הכותל אסור, אל הכותל צריך 'לרוץ'!..." כשמוע הרבי מריבניץ את הדברים, פנה מיד ויצא את הבית, ואץ רץ אל הכותל.

במוצאי תשעה באב של אותה שנה הזדרז הרבי מריבניץ והגיע לפקוד את שריד מקדשנו.
(משה איש האלוקים")

סח הגאון רבי יעקב משה חרל"פ: זקני ירושלים היו מספרים על תלמידו של הגר"א, הגאון רבי מנחם מנדל משקלוב כי היה רואה בכל ט' באב שני עמודים שחורים על הר הבית!

ואמר שאם יצטרכו לאפר פרה אדומה, יראה היכן הוא! ועוד אמר על מקום אחד בירושלים, שאם יעלה בו עשב יבוא משיח!
(תולדות הכמי ירושלים" ח"א)

הכל לקראת המשיח - לפני כחודש הבאתי אודות נטילה בספל פלסטיק. בקונטרס הנפלא "מזקנים אתבונן" הובא: **דיבר ראש הישיבה**, הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן על מה שנכנס מאד השימוש בכלי פלסטיק בכל שטחי החיים, וראה בזה רבינו הכנה לימות הגאולה, כדי שלא יצטרכו לטלטל ולסחוב חפצים כבדים כדי להטבילם. לכן מייצרים היום הכל מפלסטיק, שהוא חומר שאינו מקבל טומאה.
(ח"א)

ורעו הטוב, הגאון רבי משה סלוביניצ'יק אמר שמה שנתחדש בדור האחרון יצור פלסטיק לכל צורותיו, אולי הוא משום שצורת החיים השתנתה, ולכשיבוא המשיח לא נוכל להשתמש בכלים שלנו, שהרי הם נטמאו ולא נוכל להטבילם ולטהרם, סיבבו משמים שנוכל להמשיך ולנהל את צורת החיים הרגילה בכלי פלסטיק, שאינם מקבלים טומאה.
(האיש משה")

מנהג טוב ויפה - במוצאי ט' באב כל אחד מברך לחברו 'תזכה לראות בנחמת ציון בקרוב!'
(הגר מצרים"הל ת"ב)